א)גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין עד שיהא או כולו בגידוד או כולו במחיצה מיתיבי שתי חצירות זו למעלה מזו ועליונה גבוהה מן התחתונה עשרה טפחים או שיש בה גידוד חמשה ומחיצה חמשה מערבין שנים ואין מערבין אחד פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים אמר י)(רב) מודה רב חסדא בתחתונה הואיל ורואה פני עשרה אי הכי תחתונה תערב שנים ולא תערב אחד עליונה לא תערב לא אחד ולא שנים אמר רבה בר עולא כגון שהיתה עליונה מגופפת עד עשר אמות אי הכי אימא סיפא פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים אי בעיא חד תערב אי בעיא תרי תערב אמר רבה בריה דרבא כגון שנפרצה התחתונה במלואה לעליונה אי הכי תחתונה חד תערב תרי לא תערב עליונה אי בעיא תרי תערב אי בעיא חד תערב אין הכי נמי וכי קתני פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים אתחתונה ג)דרש מרימר גידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין אשכחיה רבינא לרב אחא בריה דרבא (א) אמר ליה תני מר מידי במחיצה אמר ליה לא א)והלכתא גידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין בעי רב הושעיא דיורין הבאין בשבת מהו שיאסרו אמר רב (ב) חסדא תא שמע ד)חצר גדולה שנפרצה לקטנה הגדולה מותרת והקטנה אסורה מפני שהיא כפתחה של גדולה אמר רבה אימר מבעוד יום נפרצה אמר ליה אביי לא תימא מר אימר אלא ודאי מבעוד יום נפרצה דהא מר הוא דאמר ה)בעי מיניה מרב הונא ובעי מיניה מרב יהודה עירב דרך הפתח ונסתם הפתח עירב דרך חלון ונסתם החלון מהו ואמר לי שבת כיון שהותרה הותרה אתמר כותל שבין שתי חצירות שנפל רב אמר אין מטלטלין בו אלא בד"א ושמואל אמר

זה

גידוד חמשה. אלא שקרקעיתה גבוה חמשה טפחים והוסיפו על אותו גובה מחיצה ה': **מודה רב חסדא בתחתונה.** דלגבה הויא מחיצה אבל לגבי עליונה לאו מחיצה היא שאינה רואה את פני עשרה למחיצתה ולאי הוי כוליה בגידוד שפיר טפי משום דמשתמשא להדיא עד סוף הגידוד ורואה גובהה יותר על חברתה עשרה ומינכרא מחיצתה: **תחתונה תרי תערב.** כלומר לעצמה תיערב דיוריה ולא עם עליונה שהרי מחיצה ביניהם אבל עליונה אפילו לעצמה אסורה שהתחתונה אוסרתה שאין כאן מחיצה ולא חד נמי תערב עם תחתונה שהרי אין כאן פתח דלגבי תחתונה הכל סתום: **כמגופפת.** מחיצה עשרה על הגידוד עד עשר אמות אמצעיות שהניחו כעין פתח ולא הניחו שם המחיצה עשרה אלא מחיצה חמשה והגידוד חמשה הלכך שתיהן מערבות לעצמן ואין זו אוסרת על זו דלגבי תחתונה כולה סתומה היא ולגבי עליונה [מחיצה] ופתחא היא ומיהו כי הדדי לא מצו מערבי משום דלגבי תחתונה הכל סתום: **אימא סיפא כו'.** ועל כרחך האי פחות מכאן אמחיצת חמשה שבעשר האמות קאי דהא בכל ההיקף מחיצה עשרה איכא: **אי בעי חד תערב.** דהא פתח גמור הוא אצל שתיהן: **במלואה.** שאין ברחבה אלא עשר אמות הלכך אסרה עליונה עליה (ג) ולא מערבא בהדה כדתנן גדולה מותרת וקטנה אסורה: **אי הכי תחתונה חד תיערב.** עם העליונה: **תרי לא תערב.** בפני עצמה דעליונה אוסרת אא"כ עירבה עמה: **דיורין הבאין בשבת.** כגון כותל שבין שתי חצירות שנפל בשבת דהיינו דיורייהו השתא כי הדדי: **מהו שיאסרו.** זה על זה: **וקטנה אסורה.** [וס"ד] שנפרצה בשבת: **אלא ודאי.** על כורחין הכי תוקמא דהא את אמרת דיורין הבאין בשבת אין אוסרין: **דאמרת בעאי מיניה מרב הונא עירב דרך הפתח.** שתי חצירות שעירבו יחד על ידי פתח שביניהם: **ונסתם.** בשבת שנפלה מפולת כנגדו: **מהו.** לטלטל מזו לזו דרך גובה הכותל וחורין וסדקין מי אמרינן הואיל והותר למקצת שבת הותר לכולה או לא: **כותל שבין שתי חצירות.** שלא היה פתח ביניהם ולא עירבו בו יחד ונפל: **רב אמר אין מטלטלין בו אלא בארבע.** רב לית ליה הואיל והותרה הותרה וכחד חצר לא משוינן ליה דקי"ל(ו) חצר שלא עירבה דברי הכל מטלטלין כלים ששבתו באוירא דההיא כולה חדא רשותא היא אבל הכא ב' רשויות האסורות זו עם זו היו ונמצא כל אחת פרוצה במלואה למקום האסור לה אע"ג דקי"ל(ז) דחצירות רשות אחת הן הכא בשעירבה כל אחת לעצמה עסקינן ורב לטעמיה דאמר(ח) הלכה כר"ש והוא שלא עירבו אבל עירבו שתי רשויות הן:

זה

גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין. בפרק שני דגיטין (דף טו.) פי' בקונטרס כגון ט)בית עמוק חמשה ויש לו מחיצות חמשה אין מצטרפין להיות תוכו רה"י וקשיא לר"ת דהא אמר בפרק בתרא (דף לט:) דבור וחוליתה מצטרפין ובשמעתא נמי אמר דמודה רב חסדא בתחתונה הואיל ורואה פני י' אלא יש לפרש גידוד חמשה גבוה חמשה ונפקא מינה בשתי חצירות זו למעלה מזו ולעליונה כדאמר הכא וצ"ע לענין שבת אם יש (ד) י)לפרש כשיש תל ברה"ר גבוה חמשה ורחב ארבעה ועל גביו עשו מחיצה חמשה שהזורק מרה"ר לתוכו חייב ומתוכו לרה"ר פטור: **וכי** קתני פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים אתחתונה. וא"ת לעיל כדפריך עליונה לא תערב לא חד ולא תרי אמאי לא משני הא דקתני מערבין שנים ואין מערבין אחד אתחתונה ויש לומר משום דמשמע ליה מערבין שנים אתרוייהו:

לא תימא איפר אלא ודאי מבעוד יום נפרצה. קשה דהכא אמר אביי דרבה סבר כשמואל דאמר שבת הואיל והותרה הותרה וא"כ תיקשי לאביי גופיה אמר (שבת דף כב.) כל מילי דמר עביד כחומרי דרב בר מהני תלת דעביד כשמואל מתירין מבגד לבגד כו' ואין לומר דמש"ה לא חשיב (ה) הא דהכא משום דרב הונא ורב יהודה נמי סברי כשמואל דהא בגמרה איכא דסברי כשמואל דהא בפרק המוציא (שבת פא.) משמע דסבר רבי יוחנן כסתם משנה דנזיר חופף ומפספס ומיהו י"ל דהכי פריך בהמוציא ומי אלי ר' יוחנן למימר דבר שאין מתכוין אסור דלא כסתם משנה דנזיר אפילו איכא סתמא אחרינא כדאשכחן בכילה (דף כב:) מאי אולמיה האי סתמא מהאי ואין לרבי יוחנן נמי לפסוק כשום אחת בלא ראייה אי נמי יש לומר הא דעביד כחומרי דרב היינו בעלמא לבד מעירוב ואבל דהלכה כדברי המיקל בהם או שמא כיון דזימנין הך קולא הויא חומרא כגון דנאסר במקצת שבת דמהאי טעמא נאסר לכל השבת לא חשיב ליה מחומרי דרב דלרב לית ליה הואיל והותרה הותרה ולית ליה נמי הואיל ונאסר נאסר: **שבת** כיון שהותרה הותרה. פירשתי בפרק קמא (דף יז. ד"ה עירוב): **אין** מטלטלין בה אלא בארבע. בכלים ששבתו בבית לר"ש: כ)**חייב** דברי ר"א. בגמ' מוקי לה במקום מחיצה הפרוצה וכגון שבשני ראשיה לא נשאר כלל משתי מחיצות שבצידה שמקום מחיצה זו שנפרצה אינו תוך מחיצות הנשארות וכלישנא קמא מוקי לה כגון שאבדה להם דרך באותו מקום ובררו להם מקום מחיצות להיות שלהן ללכת דרך שם בשביל דרכם שאבדו שם ור"א לטעמיה דאית ליה מה שבררו בררו ורבנן סברי דאין להם כח לברור הלכך אף על פי שעוברים שם אינו רה"ר כיון שלא נמסר לרבים ואינו של רבים כדאמרינן בפרק שני (דף כב:) גבי שבילי בית גלגול קאמרת ומתוכה דקאמר ר"א לאו דוקא מתוכה אלא משום דנקטו רבנן מתוכה קאמר איהו נמי מתוכה כדקאמר בגמרא והכי קמהדרי ליה רבנן אי אתה מודה שאם הוציא מתוכה לרה"ר שהוא פטור אבל אסור שאין לרבים כח שם ולכך אינה נעשית רה"ר אפילו נפלו כל המחיצות סביב והוי כרמלית הכא נמי מקום מחיצה תודה שיהיה כרמלית שאין להם כח בברירתן והא דשבקי רבנן רה"י כדנקט ר"א ונקטי רה"ר משום דר"א דיבר על מקום מחיצה שיהא רה"ר וקאמר שאם הוציא מתוך החצר שהיא רה"י למקום מחיצה חייב אבל רבנן דמיירי במוציא ומכניס לתוכו ממש ואפילו כשנפלו כל מחיצותיה נקטי רה"ר שאלה הנזכר במשנה ולא רצו למינקט שאם הוציא מתוכה לחצר שאלה משום דלא נזכר במשנתנו שהיה חצר אלא אי נמי להכי נקטי רה"ר להוכיח שתוכה חלוק הרבה מרה"ר שאם לא היה חלוק הרבה היה מותר להכניס מרה"ר לתוכה אבל כמה שפטור המוציא מרה"י לתוכה אין להוכיח שחלוק הרבה דאפילו אין חלוק אלא מעט מרה"ר פטור המוציא מרה"י לתוכה כיון שאין רה"ר ממש:

ואיבעית

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פט"ו מהלכו' שבת הלכה טו טוש"ע א"ח סי' שעב סעיף כ וסי' שעג סעיף ו:

* * *

רבינו חננאל

גידוד ה' טפחים. פי' כמו סלע גבוה ה' טפחים ובנה מחיצה עליה ה' טפחים, אין מצטרפין לעשרה. דבעינן אי כולו בגידוד אי כולו במחיצה. מיתיבי ב' חצירות זו למעלה מזו כו', הנה גידוד ה' ומחיצה ה' מצטרפו. ופריק רבה מודה רב חסדא בתחתונה הואיל ורואה פני עשרה, כלומר הואיל ויש למעלה ממנה עשרה טפחים. ואקשינן אי הכי תחתונה תיערב לעצמה דהא סלקו ממנה מחיצות, אבל העליונה לא תיערב אפילו לעצמה דהא לית ליה מחיצתא והנה התחתונה אוסרת עליה, וזהו פי' לא תערב לא אחד ולא שנים, כלומר לא תיערב לא לעצמה ולא עם התחתונה. ופירק רבא בר עולא כגון שהיתה העליונה מגופפה, פי' סתומה והולכת עד עשר אמות. לפיכך העליונה ערבה לעצמה והתחתונה לעצמה. אי הכי שהעליונה מגופפת עד עשר אמות, אימא סיפא פחות מיכן מערבין אחד ואין מערבין שנים, אמאי איבעיא העליונה תערב חד, דהא ליכא ביניהן מחיצה עשרה טפחים, ואיבעיא תערב שנים, כלומר תערב לעצמה דהא מגופפת עשרה. ודחי רבה, כגון שנפרצה תחתונה במלואה לעליונה. אי הכי תחתונה תערב עם העליונה דהא אית לה מחיצתא, והנה רואה פני עשרה ונעשית עכשיו העליונה והתחתונה כאחת, אבל עליונה לא חד תערב ולא תרי תערב, דהא נפרצה עליה התחתונה א). חד נמי לא תערב דהא [אית] לה מחיצה. ופריקנן אין הכי נמי וכו'. ואסיקנא הילכתא גידוד ה' ומחיצתא ה' מצטרפין. בעי רב הושעיא דיורין שבאו בשבת מהו שיאסרו. ופשטנא מיהא דתנן חצר גדולה וכו'. ואוקימנא בשנפרצה מבעוד יום. אבל נפרצה בשבת מותרת אפילו הקטנה. דאיבעיא לן עירב דרך חלון ונסתם החלון מהו, לטלטל מזה לזה דרך פתח וכיוצא בו. וכן מי שעירב מחצר לחצר דרך הפתח ונסתם הפתח בשבת מהו לטלטל מחצר זו לחצר זו דרך חלון אחר שנסתם הפתח. ואיפשיט שבת שהותרה למקצתה הותרה כולה. ש"מ דיורין הבאין בשבת אין אוסרין ולא נאסרין. איתמר כותל שבין [שתי] חצירות שנפל רב אמר אין מטלטלין באותה חצר אלא בד' אמות וכו'.

מסורת הש"ס

א) גיטין טו., ב) [נ"ל רבא], ג) [גיטין טו:], ד) [לעיל נב.], ה) לעיל יז., ו) [לעיל פט.], ז) [שם], ח) [לעיל מח.], ט) [התם איתא חריץ], י) רש"ל מ"ז, כ) שייך לדף צד ע"א במתניתין.

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' אשכחיה רבינא לרב אחא בריה דרבא (אמר ליה וכו' לא) תא"מ ונ"ב ס"א אמר ליה אמר אמימר מידי בגידוד חמשה ובמחיצה חמשה אמר ליה לא: (ב) שם מהו שיאסרו אמר רב חיננא ת"ש חצר: (ג) רש"י ד"ה במלואה וכו' עליונה עלה אי לא ערבה: (ד) תוס' ד"ה גידוד וכו' לענין שבת אם יש תל כצ"ל ותיבת לפרש כשיש נמחק: (ה) ד"ה לא תימא וכו' לא חשיב להא דהכא וכו' בפרק המוציא יין משמע וכו' פריך בהמוציא יין ומי:

* * *

גליון הש"ס

גמ' גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין. עי' לעיל דף עו ע"א תוס' ד"ה כותל:

* * *

מוסף רש"י

גידוד חמשה ומחיצה חמשה. לענין שבת דבעינן מחיצה גבוהה עשרה או עמוק עשרה לרה"י, ואם היה חריץ עמוק חמשה והקיפו מחיצה חמשה, אין מצטרפין. להיות כתוכו רה"י (גיטין טו:). הגדולה מותרת. להוציא כלי הבתים שבה אם עירבה לעצמה ולא אסרי עלה בני קטנה (לעיל צב:). עירב דרך הפתח ונסתם הפתח. אם היו ב' חצרות ופתח ביניהם ועירבו דרך הפתח ונסתם הפתח, או אם היו ב' חנויות ופתח ביניהם דעירבו על דעת הפתח ועכשיו נסתם בשבת, שנפלה כנגדו מפולת, מהו. מי שרי לאשתמושי דרך שאר חלונות הפתוחות מזו שאין ראויות לעירוב כדאמרינן בפרק חלון (לעיל עז.).

א) משמע דרבינו גרס דעליונה לא חד תערב ולא תרי תערב ותמיה דא"כ הוי תחתונה יכולה לערב עם העליונה וצ"ע.